

Sygn. akt V KK 493/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Paweł Kołodziejski

SSN Marek Motuk (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 26 stycznia 2023 r.

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

sprawy **A. K.**

skazanego za czyn z art. 209 § 1a k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie

z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 794/21

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Ostródzie do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

A. K. został oskarżony o to, że w okresie od 13 listopada 2020 roku do 29 grudnia 2021 roku w miejscowości Ł., gmina O., uchylał się od ciężącego z mocy ustawy oraz wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 3 grudnia 2008 roku, sygn. akt III RC 622/08, obowiązku alimentacyjnego

poprzez nielożenie na utrzymanie syna R. D., przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, co naraziło go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. o czyn z art. 209 § 1a k.k.

Sąd Rejonowy w Ostródzie wyrokiem z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 794/21, uznał oskarżonego A. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa, które zakwalifikował z art. 209 § 1a k.k. – i za to, na podstawie tego przepisu, skazał go i wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I). Nadto, sąd w całości zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych (pkt II).

Przedmiotowy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 4 lutego 2022 r. (k.79v. akt głównych).

W dniu 14 listopada 2022 r. (data prezentaty) Prokurator Generalny wniósł do Sądu Najwyższego kasację od ww. wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie, zaskarżając to orzeczenie w całości, na korzyść A. K..

Skarżący zarzucił *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., poprzez nienależyte uwzględnienie, wynikających z ujawnionego na rozprawie materiału dowodowego, okoliczności związanych z uprzednią karalnością oskarżonego i nierozważenie ich w aspekcie realizacji znamion zarzucanego występku niealimentacji, co doprowadziło do wadliwego określenia przypisanego A. K. czynu i skazania go wyrokiem z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 794/21, za cały zarzucany mu aktem oskarżenia czyn z art. 209 § 1a k.k., popełniony w okresie od 13 listopada 2020 r. do 29 grudnia 2021 r. podczas gdy za występki na szkodę tego samego małoletniego pokrzywdzonego, zamykający się w granicach od 13 lipca 2013 r. do 17 lutego 2021 r., został on już uprzednio prawomocnie skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 7 czerwca 2021 r. o sygn. akt II K 268/21”*.

Zarzucając powyższe, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Ostródzie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, a zatem spełnia warunki do rozpoznania jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Trafne jest stanowisko Prokuratora Generalnego, iż zaskarżony wyrok zapadł z rażącym naruszeniem prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia. Analiza akt sprawy prowadzi bowiem do wniosku, iż sąd rejonowy – orzekając w dniu 27 stycznia 2022 r. – w ogóle nie uwzględnił zalegającego w aktach przedmiotowej sprawy (k.75) odpisu wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 7 czerwca 2021 r., sygn. akt II K 268/21. Na mocy wymienionego orzeczenia A. K. został uznany za winnego tego, że w okresie **od 13 lipca 2013 r. do 17 lutego 2021 r.** w Ł., woj. [...], uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego, określonego co do wysokości wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 3 grudnia 2008 r. w sprawie o sygn. akt III RC 622/08, na rzecz małoletniego R. D., gdzie łączna wysokość powstałych zaległości stanowiła równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, tj. popełnienia czynu z art. 209 § 1a k.k., za który sąd skazał go i wymierzył mu karę 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, połączoną z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Nadto, na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 i 4 k.k., sąd zobowiązał oskarżonego do wykonywania pracy zarobkowej oraz do wykonywania ciężącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie małoletniego syna R. D.. Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 10 lipca 2021 r. (k.121 akt o sygn. II K 268/21).

Zarówno w zaskarżonym kasacją orzeczeniu, jak też w ww. prawomocnym wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 7 czerwca 2021 r., A. K. został pociągnięty do odpowiedzialności karnej za czyn wypełniający znamiona przestępstwa z art. 209 § 1a k.k., popełniony na szkodę tego samego pokrzywdzonego, tj. małoletniego syna R. D.. Co jednak szczególnie istotne, zestawienie okresów niealimentacji przypisanej A. K. w obydwu wymienionych wyrokach nakazuje uznać, że czyn przypisany skazanemu w zaskarżonym kasacją orzeczeniu (obejmujący okres **od 13 listopada 2020 r. do 29 grudnia 2021 r.**) pokrywa się częściowo z czasokresem przestępstwa stwierdzonego w wyroku Sądu

Rejonowego w Ostródzie z dnia 7 czerwca 2021 r. (obejmującym okres **od 13 lipca 2013 r. do 17 lutego 2021 r.**). W konsekwencji powyższego nie doszło wprawdzie do obrazy art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., gdyż czasookres zarzucanego czynu został w zaskarżonym wyroku wskazany, inną natomiast rzeczą jest to, że został on przyjęty wadliwie (zob. np. wyrok SN z dnia 13 kwietnia 2005 r., III KK 26/05, LEX nr 199767). Należy stwierdzić, że uchybienie polegające na powieleniu w zaskarżonym orzeczeniu uprzednio objętego wyrokiem z dnia 7 czerwca 2021 r. okresu niealimentacji od 13 listopada 2020 r. do 17 lutego 2021 r., było wynikiem nieuwzględnienia przez sąd rejonowy – wbrew przepisowi art. 410 k.p.k. – całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej (k.76-77), w tym przypadku uprzedniej karalności skazanego za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k., która to karalność stwierdzona została ww. wyrokiem z dnia 7 czerwca 2021 r. Odpis tego wyroku zalegał w aktach sprawy II KK 794/21 w momencie wydania zaskarżonego wyroku, o czym świadczy treść protokołu rozprawy głównej, z którego wynika, że: *„Przewodniczący poinformował oskarżonego, iż do akt dołączono odpis wyroku SR w Ostródzie w sprawie II K 268/21”*. Jednocześnie sąd postanowił *„ujawnić bez odczytywania protokoły i dokumenty zgromadzone w aktach sprawy, podlegające odczytaniu na rozprawie, które nie zostały odczytane”*. Z naruszeniem art. 410 k.p.k. mamy do czynienia wówczas, gdy sąd opiera swoje orzeczenie na materiale nieuwjawnionym na rozprawie głównej, bądź tylko na części materiału ujawnionego i jego rozstrzygnięcie nie jest wynikiem analizy całokształtu ujawnionych okoliczności. W niniejszej sprawie, jak wskazano to powyżej, sąd rejonowy wyrokując w przedmiocie odpowiedzialności karnej A. K. za czyn z art. 209 §1a k.k., pominął treść uprzednio wydanego wyroku z dnia 7 czerwca 2021 r., naruszając tym samym dyspozycję art. 410 k.p.k., co w konwencji skutkowało wadliwym przyjęciem czasokresu tego przestępstwa.

Należy też zgodzić się ze skarżącym, iż przedmiotowego uchybienia nie należy postrzegać w kategoriach bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci powagi rzeczy osądzonej (art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.). W orzecznictwie sądowym utrwalony jest bowiem pogląd, że w przypadku przestępstw niealimentacji sformułowana w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. przeszkoda procesowa może zachodzić wyłącznie wówczas, gdy okresy uporczywego uchylania się od obowiązku

świadczeń alimentacyjnych, ustalone w kolejno rozpoznawanych sprawach, są identyczne i pokrywają się ze sobą lub gdy okres określony w sprawie rozpoznawanej jako następna został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (zob. np. wyrok SN z dnia 9 sierpnia 2017 r., II KK 222/17). Taka sytuacja w omawianym przypadku jednak nie zachodzi, albowiem w zaskarżonym wyroku okresem niealimentacji objęto również czas od 18 lutego 2021 r. do 29 grudnia 2021 r., a zatem wykraczający poza okres niealimentacji przypisanej A. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 7 czerwca 2021 r., sygn. akt II K 268/21.

Zdiagnozowane naruszenie prawa procesowego spełnia warunki, o których mowa w przepisie art. 523 § 1 k.p.k., albowiem na skutek tego uchybienia A. K. został dwukrotnie skazany za występki niealimentacji (na szkodę tego samego pokrzywdzonego) popełniony w częściowo pokrywających się okresach. Nadto prawidłowe ustalenie okresu niealimentacji w niniejszej sprawie może mieć istotny wpływ na sam rodzaj sankcji karnej, jak też na jej wymiar, właśnie z uwagi na znaczną różnicę między okresami niealimentacji – błędnie przypisanym oraz stanowiącym rzeczywisty przedmiot przestępstwa w tej sprawie.

W tym stanie rzeczy, zgodnie z wnioskiem kasacji, należało uchylić zaskarżony wyrok i sprawę A. K. przekazać Sądowi Rejonowemu w Ostródzie do ponownego rozpoznania. Sąd *meriti* uwzględni wówczas całokształt ujawnionych w sprawie okoliczności, w tym treść wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 7 czerwca 2021 r., sygn. akt II K 268/21.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.